

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till anders.edin@regeringskansliet.se

Remissyttrande över Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg (SOU 2020:34)

Ert diarienummer U2020/03811/S

Fritidshem

Förvaltningsrätten i Malmö har, utifrån de aspekter som domstolen ska beakta, inget att anmärka på övervägandena och de i betänkandet föreslagna författningsändringarna gällande fritidshem.

Pedagogisk omsorg

Den pedagogiska omsorgens uppdrag m.m.

Förvaltningsrätten har, utifrån de aspekter som domstolen ska beakta, inget att anmärka på övervägandena och de i betänkandet föreslagna ändringarna av skollagen gällande den pedagogiska omsorgens uppdrag, kvalitetskrav, uppföljning och utvärdering, ägar- och ledningsprövning och avgift för ansökan.

Konfessionella inslag

Utredningen föreslår att det ska föras in en ny bestämmelse i skollagen – 25 kap. 2 a § – som reglerar konfessionella inslag i pedagogisk omsorg. Syftet med bestämmelsen är att de regler som gäller för skolväsendet enligt 1 kap. 6 och 7 §§ skollagen ska gälla även för pedagogisk omsorg.

Förvaltningsrätten har inget att erinra avseende utformningen av 25 kap. 2 a § i fråga om pedagogisk omsorg med kommunal huvudman. När det gäller utformningen i fråga om pedagogisk omsorg med enskild huvudman kan följande sägas.

I 1 kap. 7 § andra stycket skollagen anges att deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. Om reglerna om konfessionella inslag i skolväsendet ska gälla även för pedagogisk omsorg, bör det av 25 kap. 2 a § också framgå att deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt.

Den utformning av 25 kap. 2 a § som behandlas i motiven (11.6.5) stämmer inte överens med den utformning som bestämmelsen getts i förslaget till lag om ändring i skollagen och i författningskommentaren.

I motiven (11.6.5) föreslår utredningen att bestämmelsen utformas på så sätt att konfessionella inslag endast får förekomma ”om de inte strider mot de föreskrifter som gäller för verksamheten”. Motiven är kortfattade och anger sammanfattningsvis att förskolans läroplan kan vara vägledande. Denna läroplan är visserligen vägledande för den pedagogiska omsorgen, men den är inte bindande. Det kan därför ifrågasättas om en hänvisning till de föreskrifter som gäller för verksamheten har den innebörd som utredningen verkar avse. De föreskrifter som utredningen föreslår ska gälla för pedagogisk omsorg ger inte någon tydlig vägledning i frågan om konfessionella inslag. Enligt förvaltningsrätten är därför innebörden av den föreslagna bestämmelsen alltför oklar.

I förslaget till ändring i skollagen föreslår utredningen att bestämmelsen utformas på så sätt att pedagogisk omsorg endast får innehålla konfessionella inslag ”om dessa utgör en obetydlig del i verksamheten”. I författningskommentaren anges bara att bestämmelsen ska tolkas i ljuset av 1 kap. 6 och 7 §. Av förarbetena till dessa bestämmelser framgår att möjligheten att ha konfessionella inslag innebär att den konfessionella verksamheten får ges utrymme under skoldagen. Som exempel på sådana inslag som kan tillåtas nämns andakter, bönestunder, fördjupning i den egna tros läran som konfirmationsläsning, bordsbön, högläsning av religiösa berättelser eller kyrkobesök (se prop. 2009/10:165 s. 226 f.). Enligt förvaltningsrätten framstår begreppet *obetydlig del* mot denna bakgrund som restriktivt och det kan ifrågasättas om det motsvarar det utrymme som konfessionella inslag får ges enligt 1 kap. 7 §. Eftersom det saknas motivuttalanden avseende den föreslagna bestämmelsen, är den närmare innebörden av bestämmelsen enligt förvaltningsrätten alltför oklar.

Sammantaget anser förvaltningsrätten att utredningens förslag i denna del inte är tillräcklig noggrant övervägt och tydligt.

I övrigt kan det konstateras att det i SOU 2019:64 föreslås nya bestämmelser om bland annat frivillighet, information om konfessionella inslag i förskolan och uppmärksammande av traditionella högtider i gudstjänstlokaler. Om reglerna om konfessionella inslag i pedagogisk omsorg ska motsvara de som gäller för skolväsendet, anser förvaltningsrätten att det bör övervägas om liknande bestämmelser ska införas även i fråga om pedagogisk omsorg.

Registerkontroll

Utredningen föreslår att vid ansökan om att bedriva pedagogisk omsorg i en privatbostad ska även den som är folkbokförd på verksamhetsställets adress lämna ett registerutdrag.

Den utvidgade registerkontrollen ska göras vid en ansökan om att bedriva pedagogisk omsorg. En sådan ansökan ska bara göras av enskilda huvudmän. Pedagogisk omsorg kan också bedrivas med kommunal huvudman av en anställd i det egna hemmet. Eftersom någon ansökan då inte görs, kommer den utvidgade registerkontrollen inte omfatta den situationen. Detta har såvitt framgår inte övervägts i betänkandet.

Av motiven till förslaget framgår klart att utredningen avser att det är de *vuxna* som är folkbokförda på adressen ska lämna registerutdrag. Om inte också de personer som är mellan 15 och 18 år ska omfattas av skyldigheten att lämna registerutdrag bör det i bestämmelsen anges att skyldigheten avser *den som är folkbokförd på verksamhetsställets adress och är över 18 år*.

Enligt förvaltningsrätten gör sig skälen för en utvidgad registerkontroll också gällande avseende personer som är mellan 15 och 18 år. Det saknas dock överväganden om detta i betänkandet. Skälen för en utvidgad registerkontroll gör sig vidare gällande även för befintliga verksamheter inom pedagogisk omsorg. Enligt förvaltningsrätten bör det därför övervägas om sådan kontroll ska göras även av dessa verksamheter. Vidare kan kretsen av personer som är folkbokförda på ett verksamhetsställe när som helst ändras. Enligt förvaltningsrätten bör det också övervägas om och i sådana fall hur registerkontroll ska göras vid sådana förändringar.

I övrigt har förvaltningsrätten inget att anmärka på övervägandena eller förslaget i denna del.

Tillsyn

Utredningen föreslår att det i 26 kap. 14 § andra stycket skollagen ska föras in en bestämmelse som gör det möjligt att återkalla ett godkännande av eller ett beslut om bidrag till enskild huvudman inom pedagogisk omsorg, om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna i 25 kap. 10 § första stycket 1 och 2.

Enligt 28 kap. 5 § 1 och 8 skollagen får en kommuns beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

- godkännande enligt 2 kap. 5 § eller återkallelse av sådant godkännande enligt 26 kap. 13 eller 14 §, och

- rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 eller 15 § eller återkallelse av sådan rätt enligt 26 kap. 13 §.

Återkallelse med stöd av den föreslagna bestämmelsen kommer inte att omfattas av dessa bestämmelser. Om ett sådant beslut ska kunna överklagas genom ett förvaltningsrättsligt överklagande behöver överklagandebestämmelserna i skollagen därför ändras.

I övrigt har förvaltningsrätten inget att anmärka på övervägandena eller förslaget i denna del.

Etableringsstopp

Utredningen föreslår ett etableringsstopp för verksamheter inom pedagogisk omsorg. Förvaltningsrätten har inget att anmärka på förslaget i den del det gäller pedagogisk omsorg med kommunal huvudman. När det gäller pedagogisk omsorg med enskild huvudman kan följande sägas.

Det utredningen föreslår är att bestämmelsen om rätt till bidrag till enskilda huvudmän i 25 kap. 10 § skollagen ändras på så sätt att det anges att ”*inga nya bidrag till pedagogisk omsorg får ges*”. Utredningen förutsätter att det innebär att inga nya verksamheter med enskild huvudman får eller kan startas och att det inte kommer vara möjligt att på något sätt överlåta en sådan verksamhet (s. 369 och 377).

En enskild huvudman måste inte ha tillstånd eller godkännande för att få driva en verksamhet som faller inom begreppet pedagogisk omsorg (jfr prop. 2008/09:115 s. 24 ff. och 50 f. och prop. 2009/10:165 s. 536 f.). Den bestämmelse som utredningen föreslår påverkar enligt förvaltningsrätten varken enskilda huvudmäns rättsliga möjlighet att nyetablera en verksamhet inom pedagogisk omsorg eller att överlåta en sådan verksamhet till någon annan. Förslaget kan visserligen ha stora ekonomiska konsekvenser för enskilda huvudmän. Men det framstår ändå som missvisande att förslaget i fråga om sådana huvudmän kallas för ett etableringsstopp. Det utredningen föreslår är enligt förvaltningsrätten ett bidragsstopp.

Om avsikten med utredningens förslag är att helt förbjuda enskilda att nyetablera och överlåta verksamheter som faller inom begreppet pedagogisk omsorg bör bestämmelserna ges en annan utformning.

I övrigt har förvaltningsrätten inget att anmärka på förslaget i denna del.

Detta remissyttrande har beslutats av chefsrådmannen Peter Kristiansson och förvaltningsrättsfiskalen Emil Alfredsson (föredragande).

Peter Kristiansson

Emil Alfredsson